

Csikorgott a függöny, nyílt a kopott fehér ajtó, és megszólalt az orgona. Ott zúgott a gyomromban legbelül. Később is jó, amikor hosszan szól, de amikor hirtelen felzeng a csöndből, ahhoz nincs fogható.

Poros és korhadt szag, lakkcipős, bársony hangulat. A fal piszkossárga, a padló rohad. A csillár poros, az imakönyvlapok mállanak. A papír pereg-pereg a levegőben. A nénik sírnak. A bácsiknak kalapjuk van. A gyerekek nem szaladgálhatnak. Én sem kaptam reggelit. Jankiperkor nem lehet. Ilyenkor ír be az Isten az élet könyvébe. Akit meg nem ír be, az meg fog halni. Lehet, hogy még él néhány hónapot, de a következő Jankiperig biztos meghal. Mint Mici néni. Elvitte a rák, mondta nagymama. Ilyeneket szokott mondani. Hogy tönkretette a jó szíve, meg elhagyta az esze, meg megőrijtette a nadrág. Ezt leginkább Mara nénire, anya barátnőjére mondja, aki mindig csak a nadrág után megy. Nagymama szerint ez azt jelenti, hogy ha meglát egy férfit, elborul az agya.

Szól az orgona, kitárul az ajtó, és mögötte olyan, mint a csillagos ég, csak még annál is szebb. Minden kék és arany. És akkor kiveszik a tórát, gyönyörű aranszínű oroszlánok vannak rajta, és apa segít letenni. Apának nagy, fekete süvege van, legszebb rajta a bojt. Vékony selyemszálakból van, de nem szabad megérinteni. Én mégis tudom, hogy puha és simogató. Fekete ruhája a földig ér, de ha letérdelek, látom a nadrágját. Csak kicsit lóg ki, más biztos nem is veszi észre. Apa egész nap fönt áll a tóraszekrény előtt, énekel. Mindenki őt nézi. Kár, hogy ezt nem szabad elmondanom az iskolában.

„A gyerekeknek gyomorrontása volt.” Ezt írja majd anya az ellenőrzőmbe. Neki is ezt írta be nagymama, amikor iskolába járt. A zsidók ilyenkor nem dolgoznak, és főleg nem esznek. Egész nap imádkoznak. Nagymama azt mondja, hogy ez komoly. Ő AZOKBAN az időkben sem evett egy falatot sem. Dolgozni bement, mert azt muszáj volt, de enni nem evett. Ő is mindig azt mondta, hogy hányingere van. Az 1/b-ből három gyereknek lehet ma hányingere. Nekem, a Fehérnek és a Váradinak. Mert anya megmondta, hogy ők is zsidók. De azt is mondta, hogy ne törődjek vele, mert azok nem OLYAN zsidók. Hogy milyenek? Olyanok, akik nem tartják. Nem félnek, hogy nem írják be őket az élet könyvébe. Én félek.

Nagymamával napok óta mondogatjuk, hogy milyen bűnöket követtünk el, és hogy ezekért mind bocsánatot kérünk. Csapkodjuk a mellünket, ököllel. Bár én nem emlékszem, hogy örvendtem felebarátom baján és hogy hamisan esküdtem volna. De az igaz, hogy mások vagyonát irigyeltem. A Kelemen rózsaszín babáit meg a lakókocsit, amiket Amerikából kapott, azokat tényleg. Nagyon. És az is igaz, hogy hajthatatlan vagyok néha a rosszban. De nagymama szerint ez nem olyan nagy baj, és biztos lehetek benne, hogy azért beírnak az élet

ilyen gombom! Betenném az ezüst ötforintosaim közé, amiket Mimi nénitől kapok a születésnapomra. Vagy nem. Inkább betenném abba a piros pénztárcába, amit sohase viszek magammal, nehogy elveszen. Mert olyan szép. Era azt mondja, hogy ha int a fejével, kihúzhatok egy gombot. Máris int, én kihúzom, és ettől az óriási orgona egész másképp szól. És megint int, és én visszanyomom a gombot. Én, az 1/b-ből orgonálok! Ha ezt a többiek látnák! De nem látják, és el sem mondhatom nekik, mert nekem most gyomorrontásom van. Az van a tízparancsolatban, hogy nem szabad hazudni. És én meg is fogadtam, hogy soha nem hazudok. És ha mégis, azért bűnbocsánatot kell kérni. Jankiper előtt. De ha valaki Jankiper napján hazudik, azért mikor kell bocsánatot kérni? Most, vagy jövő Jankiperkor? Ha az ember hatéves, az ilyen kérdésekre még nem tudja a választ. De jó lenne, ha már nagy lehetnék! Piros körmeim lennének és festeném a szemem. Mint farsangkor. Gabi tündér akart lenni, Anett oroszlán, én meg nő. Anya kifestett, és volt ridikulóm, igazi. Sőt! Könyékgig érő kesztyűm, és még műszempillát is ragasztott nekem. De nem látta senki, mert az óvodásokat végighajtották libasorban a művelődési ház színpadán, de olyan gyorsan, hogy még a fénykép sem sikerült.

Pisilni kell. Era integet. Kalapos bácsi jön. Meleg keze van, de olyan a szaga, mintha róla se törülték volna le a port. Odakísér anyához. Anya elvisz pisilni. Hideg és bűdös a folyosó.

– Doh – mondja anya.

Anya haja koromfekete, a ruhája piros, a nyakán egy kis aranymacska. Nála mindig van összehajtogatott WC-papír, amit le lehet tenni az ülőkére, de azért így sem szabad ráülni. Persze gusztusom sem volna. Hideg van, kosz.

– Gyere, drágám, hazaviszlek ebédelni – mondja anya. Maradni szeretnék, de anya hajthatatlan. – Egy fejlődő szervezetnek enni kell! Egyébként is maszkír lesz. – Az azt jelenti, hogy a felnőttek a halott szüleikért imádkoznak, akkor pedig a gyerekeknek, ha nem árvák, ki kell menniük. – Gyere, majd délután visszajövünk a Nílére – mondja, és megborzolja a hajam.

Addigra már a felnőttek is jobbkedvűek lesznek, mert nemsokára ehetnek. Akkor már nincs sok hátra a vacsoráig. Este otthon nagymama kakaós kaláccsal vár bennünket. Az nem olyan, mint a kuglóf, nem is olyan, mint a születésnap kalács. Nagymama tejesnek hívja, és egy konyharuhával tekeri fel. A hosszú, keskeny kalácsok szétterülnek a sütőben, a tetejük megrepedezik. Nagymama minden évben elégedetlen, hogy idén nem állt úgy össze, mint tavaly. Pedig még sosem volt olyan tavaly, amikor összeállt volna. De nem számít. A jankiperi kalács már csak ilyen. A csoki, mint a csiga, folyik minden szeletében. A kakaóra habot is kapunk, mintha zsúr lenne.

nagymama ettől megnyugszik. De tisztelettel kéri, hogy érje be ennyivel.

Zümi, a szomszéd szobából, három sajtos pogácsát is meg tudott enni. Igaz, hogy Zümi már kilencéves.

Egész nap ültünk az üdülő hátsó kertjében, az erdő szélén, a hintán, az volt a repülőnk, és történeteket találtunk ki. Mindegyikben megöltek valakit, és mi mindig kiderítettük, hogy ki csinálta. Zümi azt mondta, játszuk azt, hogy egy feleség megölte a férjét, mert az folyton bántotta, és már nem bírta tovább. A férfiak az ágyban akkor bántják a nőket, amikor gyereket akarnak csinálni. Mert amikor a tévében gyereket csinál egy pasi meg egy nőci, akkor a pasi mindig simogatja a nő mellét. Világos, hogy azért, mert az fáj neki, és hogy ne fájjon annyira. Csak azt nem értem, hogy akkor a filmekben a nők miért jelentik be mindig olyan döbbenet, hogy gyereket várnak. Hát elfelejtették, hogy mikor fáj nekik?

Szép szobánk van Dobogókőn. Az ablak két óriási fenyőre néz. Éjszaka is látni őket, világít a hold. Nagymama már alszik, én meg nézem az égig érő fákat, és beveszem az esti imába Dodót. Én Istenem, jó Istenem, becsukódik már a szemem, de a Tied nyitva, Atyám, amíg alszom, vigyázz reám. Vigyázz az én anyukámra, vigyázz az én apukámra, vigyázz az én nagymamámra, vigyázz az én Dodókámra.

Szombaton anya a tyúklábmintás nejlondzsörzé nadrágkosztümjében érkezett. Mindenki elájult. Nagymama a meglepetéstől, hogy előbb jöttek. Rögtön elszaladt beszélni a gondnoknővel, hogy kapjanak vacsorát. Nagymama mindig jóban volt mindenkivel. Délben együtt kávézott a gondnoknővel. Tudta, hogy Megyeren laknak a gyerekei, és hogy alig látja őket, mert olyan sokat dolgoznak. És hogy otthagya a részeges férjét, csak a dohányzásról nem tud leszokni, de minek is meg kiért is. Nagymama szerint jó, ha az ember jóban van az ilyen egyszerűbb emberekkel, ez is milyen tisztességes, és még hálás is, hogy egy ilyen magafajta leáll vele beszélgetni. Nem úgy, mint a többiek, nézzem csak meg, mennyire fenn hordják az orrukat, csak mert külkeresek. Mi nem vagyunk azok, de nagymama egyik barátnője elintézte a beutalót.

A vacsora is meglett, és a fél ebédlő ledőlt a székről, amikor meglátta anya nejlondzsörzé nadrágkosztümjét. Ez a mi szerencsénk, ez a Ketrin néni Amerikában. Csuda csomagokat küld. Anya gyönyörű volt, én meg nagyon büszke, hogy ő az én anyukám. Ez a mindig nevető, hosszú, fekete hajú anyuka. Ott ült a piros, hímzett függöny előtt az ablaknál, ami éppen úgy nézett ki, mint az asztalterítő az elsőben, a dobogón, Erzsi néni íróasztalán. Ott kellett a Gógös Gúnár Gedeont olvasni. Abrosznak vastag, terítőnek nem elég szép.

– Futó – mondta otthon nagymama.

Erzsi néni hülye volt, de én nem mondtam meg neki. Nem engedte, hogy szótagolás

Szegény apa, eljött hozzám, és én ilyen kuka vagyok. Nem tehetek róla, a gyomrom a torkomban, a nyelvem is biztos fehér. És sebességet sem akarok váltani, pedig apa nagyon szeretné. Az olyan fiús. Még az egyes az rendben, de mi az, hogy kitolom meg hátrahúzom? Apa már háromszor elmondta, hogy rá is van rajzolva a sebváltóra, én mégis összekeverem. Azt kiabálja, hogy minden recsegés egy kitört fog a fogaskeréken, úgyhogy jobb lenne, ha végre odafigyelnék, mielőtt totálkárosra vágom az új kocsiját. Ne vágjak képeket, hanem legyek hálás, hogy tanít vezetni. Mit csináljak, ügyetlen vagyok, mindig csalódást okozok neki. Pedig igyekszem. Vagy nem eléggé? Jusst se böögök! Az olyan lányos.

Apa rosszkedvűen búcsúzik. Igaza van, borzasztóan viselkedtem. A végében sírok, nehogy nagymama észrevegye. Akkor nem engedne el legközelebb. A hányást viszont visszatartottam!

A spájzpakolás mindig azzal kezdődött, hogy nagymama megpróbálta megmagyarázni, mire jó a repedt üveg. Ez az üveg itt, példának okáért, kiváló bab tárolására. Málnaszörpnek nem jó, mert az kifolyna, de babnak tökéletes. Ugyan már, mit számít, hogy ilyen keskeny szájú üvegbe nem szoktak babot tenni! Hát nem látja anya, hogy ez citromlés üveg volt valaha, műanyagból van, úgyhogy le lehet vágni a száját, és akkor igenis jó babnak is meg sok minden másnak is. Ha Dodó példának okáért hirtelen nem tudná hová tenni a csavarjait, akkor nagyon is örülne egy ilyen formás kis műanyag üvegnek. Anya szerint költői túlzás formásnak nevezni a levágott szájú citromlés üveget.

– Jó, akkor dobd ki! – üvölti nagymama. Meg dobd ki ezt is, meg ezt is, meg ezt is, meg ezt is – és sorban veszi elő a teli baracklekváros üvegeket, amiket persze senki sem akart kidobni.

Volt, amelyikbe beleszáradt a baracklekvár, de még az is finom volt, csak önteni kellett hozzá egy kis vizet. Nagymama mesés lekvárokat főzött. Egykor. Amikor még kicsi voltam.

A pakoláshoz mindenekelőtt egy létra kellett, és az, hogy Dodó a spájz plafonja alól leemelje a hatalmas lekvárfőző lábost a szögről. A lábos meleg volt. Nagymama panaszkodott is eleget: hogy lehet, hogy a spájz a lakás legmelegebb része? Kész örület!

– Ezt is ki akarod dobni?

és nem szoríthat ki minket a hatvan négyzetméterről! – nyugtatta magát.

Valamit azért mindig sikerült eltávolítani. Én például amíg nagymama megpróbálta becsukható állapotba hozni a szekrényét, kicsempésztem a lakásból a harisnyás zacskót, és levittem a kukába. Mikor visszaértem, anya még mindig a konyhában ült, magába roskadva. Nagymama pedig ott kotorászott a spájzból meg a szekrényből kipakolt holmi közt. Kibányászott a kupacból egy giccses kerámia gyertyatartót, amit sokáig a könyvek mögött bújtattunk, aztán száműztük a spájzba, és most azt reméltük, oda kerül, ahova eredetileg is kívántuk. Nagymama belekiabált a csendbe.

– Ezt is ki akarjátok dobni?

Most már nem megtört volt, mint az előbb, hanem szigorú és számon kérő. Egy kicsit csücsörített, összefutottak a ráncok a szája körül.

– Nagy! Ez iszonyú ronda, te is mindig dugdostad.

– De nem azért, hogy kidobjátok. Jó lesz ajándéknak.

És elindult vele befelé.

– Ugyan, kinek mernénk mi ilyet adni?

Nagymama válasza se méltatta anyát. Letette a kerámiát a sublódt tetejére, a kétágú ezüst gyertyatartó és a kristályváza közé, amit még nászajándékba kapott.

– Anyuka, kérlek...

– Nekem te itt ne anyukázz, menj inkább, és csinálj rendet!

Erre már anya is kiabált, hogy ilyen nincs, nem igaz, hogy ebben a házban sosem győzhet a józan ész, ő igenis kidobja azt a vacakot, ő kapta, azt csinál vele, amit akar. Nagymama erre azt üvöltötte, hogy ez viszont az ő lakása, és itt az történik, amit ő akar. És lehet, hogy itt nem a józan ész dönt, de bezzeg amikor a Kövestől elköltözött, akkor jó volt idejönni, és ne hivatkozzon neki itt semmiféle rendre, mert emlékszik, hogy micsoda vircsaft volt náluk. Napokig ott bűdösödött a spájzában egy használt zsírral teli serpenyő, úgyhogy jobb, ha befogja a száját, és nem szól semmit. Bezzeg a szegény özvegyasszonyt, aki feláldozta érte az életét, csak úgy félredobta, mint egy használt fogkefét, amire már nincs szükség, pedig ő mosta ki a szarból negyven évvel ezelőtt.

Tavaly ilyenkor, a spájpakolásnál, amikor apához értek, anya kivitte a kempingágyat a konyhába, és ott aludt, mert nem akart egy levegőt szívni nagymamával. Én meg álltam a spájzban, magamra húztam az ajtót, hogy ne halljak semmit. Majd megsültem, és elő kellett jönnöm, mert ilyenkor bezzeg nem keresett senki.

Közben nekiálltam visszapakolni. Dél volt. Máskor ilyentájt már a háborúnál jártunk. Lecsempésztem egy teljes zsák használhatatlan szemetet, nagymama csak egy újonnan

csak a nagyságos asszonynak ér valamit. Hát most tessék már megmondani, kinek kell ma egy ilyen méretes tükör? Még csak ha fali lenne. Jó. Az rendben. De egy álló, amelyik *ennyi* helyet foglal.

Az ennyit úgy mondta, mint amikor nagymama azt suttogja egy nőről, hogy az egy ká. Nagymamának már vörösödött a feje, de erőt vett magán, nem kiabált.

– Hálósobabútorhoz mindig tartozik tükör. Így komplett.

– Komplett? Ezzel a szóval tetszik nekem jönni? Hát ki tudja ma, hogy mi az a komplett? Jó, hogy nem azt tetszik magyarázni, hogy mikor kell felvenni egy zsakettot.

– Délután.

– Köszönöm. Hol tetszik élni a nagyságos asszonynak? Ezt még az ószeres se vinné el. Tűzifának jó, mert masszív egy darab, nem mondom. Soká ég, de föl kell aprítani. Túl sok a macera. Kályha is alig van már...

– Szóval nem viszi el?

– Azt nem mondtam. Csak ecseteltem a komplikációkat. Segíték, megszabadítom ettől a dologtól itt – és körbemutatott, mintha valami gusztustalanságot látna.

– Mennyi?

– Hatszáz.

– Ezer.

– Nem tehetem, nagyságos asszony. Hát engem is ellenőriznek a vállalatnál. Képzelve el, ha ezzel beállítok. Így is, tudja, mit kockáztatok? Hatszázötven.

– Kilencszáz... – nagymama szeme szikrákat szórt.

– Hétszáz, de ez az utolsó. Elvégre nem a piacon vagyunk.

– Vigye, de aztán ne is lássam!

– Tessék elhinni, ezt senki sem vitte volna el. – A bizományis ember már tette is az asztalra a gyűrött piros százásokat. Aztán leült számlát írni. – Csak azért, mert látom magán, hogy fonhauzasz tudja, amit tudni kell. Kell? Kellett. Valaha. Hanem azért a biedermeierért ott a másik szobában elég jó pénzt tudnék adni.

– Az nem eladó.

– Azért ha meg tetszene hallgatni az ajánlatomat...

– Nem érdekel az ajánlata. De egyébként is maga mondta, hogy ilyen nagy bútorok már nem kellene senkinek. Mert a panel így meg a panel úgy.

– Mondtam, mondtam, de a bider, az más. Annak van egy speciális vevőköre. És ha ezt áthúznám, elég csinos darab lenne. No persze így sem ér keveset. Tetszik egyáltalán tudni, hogy ez mennyit ér? Mert az ember nem is gondolná manapság. Szerintem a fiatalok,